

KULTTUURI

KANSALLISGALLERIA HANNU AALTONEN

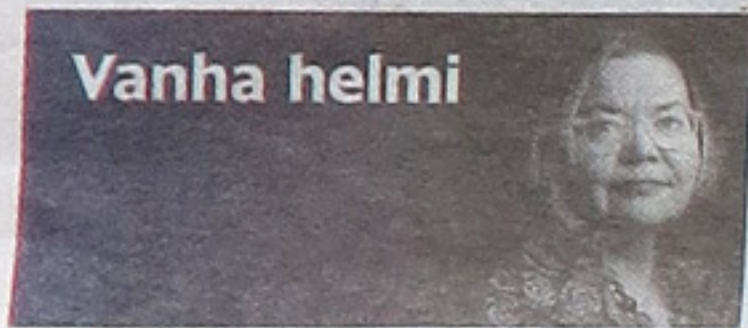

Akseli Gallen-Kallela: Kevät, esityö Juséliuksen mausoleumin freskoa varten, 1903. Lasten malleina olivat Gallen-Kallelan lapset Jorma ja Kirsti. Freskoja inspiroi suuresti Gallen-Kallelan matka Italiaan 1897-1898.

Uskontunnustus luonnolle

GALLEN-KALLELAN MUSEO

Vanha helmi

Pirkko Kotirinta HS

Palstalla esitellään vanhoja aarteita ja ihania löytöjä.

PORISSA sijaitseva Jusélius-mausoleumi on mieleenpainuva nähtävyys, monestakin syystä.

Kyse on taidehistoriallisesti merkittävästä teoksesta, vaikka Akseli Gallen-Kallelan luomat alkuperäiset freskot kokivat kovia vääränlaisen pohjamateriaalin ja vielä tulipalon takia. Teokset maalasi uudelleen hänen poikansa Jorma Gallen-Kallela 1930-luvulla.

Mausoleumi rakennettiin 11-vuotiaana keuhkotautiin kuolleen Sigrid Juséliuksen muistoksi. Sigrid oli isänsä, liikemies Fritz Arthur Juséliuksen silmäterä. Vanhemmat erosivat, kun Sigrid oli kuusi-vuotias. Äiti ja tytär muuttivat pian Tukholmaan.

Liikemies Jusélius päätti mausoleumin rakentamisesta heti tyttären kuolinvuonna 1898. Arkkitehdiksi valikoitui Josef Stenbäck ja taiteilijaksi Akseli Gallen-Kallela, joka oli tuolloin 40-vuotias, jo joitakin suurteoksia luonut tekijä.

AKSELI GALLEN-KALLELA (1865–1931) pystyi eläytymään hyvin Juséliuksen menetykseen, sillä hän oli itse kokenut Marjatta-esikoisensa (1891–1895) kuoleman kurkkumätään vain muutama vuosi aiemmin.

Gallen-Kallelaa painoi syyllisyys, sillä hän ei ollut läsnä, vaan Berliinissä.

KUN TEHTAILIJA Jusélius ehdotti mausoleumiprojektia ja Gallen-Kallela suostui, taustalla jylläsivät elämän ja kuoleman kysymykset. Jusélius-mausoleumin freskoja voidaan pitää Gallen-

Väripuupiirros Kuolema ja kukka (yksityiskohta) syntyi vuonna 1896, vuosi taiteilijan Marjattatyttären kuoleman jälkeen.

Kallelan kuolema-aiheen tihentymänä ja lopullisena uskalluksena kohdata menetys, kirjoittaa näyttelijätiteen professori Hannu-Pekka Björkman tuoreessa julkaisussa.

Julkaisu liittyy Tarvaspään museossa Espoossa esillä olevaan näyttelyyn, joka kertoo mausoleumin tarinaa eritoten Gallen-Kallelan luonnosten kautta. Monet niistä ovat nyt ensi kertaa esillä.

Gallen-Kallelalta ei koskaan tilattu kirkollista taidetta. Jusélius-mausoleumi onkin poikkeuksellinen kurkistus Gallen-

PETRI SUMMANEN GALLEN-KALLELA MUSEO

Tarvaspään näyttelyssä on esillä myös luonnos teokseen Vanitas (Kristinusko ja pakanaisuus) vuodelta 1900.

Kallelan henkiseen maisemaan.

Nina Kokkinen kirjoittaa tästä otsikolla *Totuudenetsijä* ja nostaa kiinnostavasti esiin muun muassa vaikutteet, joita taiteilija ammensi ruotsalaisen Viktor Rydbergin kirjoista, erityisesti *Aseseppä*-romaanista. Sen tiedetään inspiroineen aikoinaan myös toista aikalaista, Jean Sibeliusta. Uskonpuhdistuksen aikaan sijoittuvassa *Aseseppä* kamppailevat uskonkiihko ja vapaan humanismin ihanne.

GALLEN-KALLELAN vetosi Rydbergin teoksen luontokeskeisyys. Häntä kiinnostivat myös teosofia ja ruotsalaisen mystikon Emanuel Swedenborgin (1668–1772) aatokset. Gallen-Kallela koki itsensäkin totuudenetsijäksi ja pukeutui mieluusti munkin-kaapumaiseen vaatteeseen.

Tuonelan joella -teoksen luonnoksiin hän maalasi omakuvansa kaapuun kietoutuneena.

Kasvikunta on voimallisesti läsnä Jusélius-mausoleumissa.

KASVIKUNTA on voimallisesti läsnä mausoleumissa, eritoten sen kupolissa. Kirja avaa tätäkin puolta kiehtovasti esitellen tarkemmin teosten kasvit ja puut karhunsammalesta riidenliekoon, vaivaiskoivusta pyhään pihlajaan.

Freskojen kerronta on lopulta kerrontaa luonnon – ja puiden – ylivertaisuudesta, toteaa Tuija Wahlroos tekstissään. Gallen-Kallelan muistiinpanoissakin korostuu voimakkaasti panteistinen luonnon henkistäminen.

LUONNOSSA oli mystiikkaa ja henkisyyttä, ”josta emme vielä voi saada tietoa kuin aavistuksen kautta”, taiteilija kirjoitti.

- **Elämän harjulla** -näyttely Tarvaspäässä 30. 8. saakka Gallen-Kallelan tie 27, Espoo, päivittäin 11-18.
- **Elämän harjulla** -kirja, Gallen-Kallelan Museo, 2015.